Simo Karetie

26.10.2017

Valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto

HE106/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018

Yritysten kansainvälistymisen ja uudistumisen resursseja vahvistettava

Business Finland uudistus edellyttää 5 meur vuotuista lisärahoitusta ulkomaanverkoston vahvistamiseen, 8,7 meur arvioitujen muutoskustannusten lisärahoitusta sekä toimintamäärärahojen tasokorotusta toiminnan pitkäjänteisen kehittämisen mahdollistamiseksi.

Taustaa

Team Finlandin uudistumisella sekä Tekesin ja Finpron yhdistymisellä on selkeät tavoitteet, viennin kaksinkertaistaminen ja innovaatiojärjestelmän kansainvälistäminen. Hallitus on luvannut palvelutason säilyvän muutosvaiheen aikana häiriintymättömänä sekä uudistuksen tuovan synergiahyötyjä ja ennen kaikkea panostuksia asiakastyöhön sekä ulkomaanverkostoon.

Kansainvälistymis- ja innovaatiopanostusten vaikuttavuutta nähtiin voitavan vahvistaa kokeilemalla uutta, innovatiivista asiakastarpeesta lähtevää tapaa organisoida innovaatiorahoitus ja kansainvälistymispalvelut. Yhdistymistä koskevan lainsäädännön valmistelussa esiin tulleet muutostarpeet merkitsevät kuitenkin sitä, ettei organisaation kokonaistehokkuudessa ja päällekkäisyyksien purkamisessa sekä resurssien uudelleen suuntaamisessa tulla pääsemään alkuperäisiin tavoitteisiin.

Lisäksi Tekesin ja Finpron tuleva rahoituskehys on laskeva. Business Finlandin toiminnan perusrahoitus tulisi saada vakautettua tasolle, joka mahdollistaa toiminnan ylläpitämisen ja pitkän tähtäimen kehittämisen.

Työ- ja elinkeinoministeriö on hakenut lisätalousarvioesityksessä rahoitusta muutoskustannusten kattamiseksi sekä ulkomaanverkoston vahvistamiseksi. VM ei ole tätä hyväksynyt.

Ulkomaan verkoston vahvistaminen on yksi uudistuksen päätavoitteista.

Elinkeinoelämän odotuksissa keskeisimpinä perusteina Tekesin ja Finpron yhdistämisessä on ollut saada lisää resursseja asiakastyöhön

ja erityisesti pk-yritysten viennin kasvua välittömästi tukevaan ulkomaanverkostoon. Kaikkien arvioiden mukaan Finpron ulkomaanverkosto on merkittävästi heikommin resursoitu kuin vertailumaillamme. Pienet, alkuvaiheen vientiyritykset tarvitsevat tukea lähimarkkinoilla, missä niille on lyhyellä tähtäimellä parhaat edellytykset tavoitella kansainvälistä kasvua. Välitön 25htv lisäresurssi ulkomaanverkostoon edellyttäisi 5M€ vuotuista lisärahoitusta.

Muutoskustannuksia ei voida kattaa toimintamäärärahoilla

Yhdistymiseen liittyy kertaluonteisia muutoskustannuksia tämän hetkisen arvion mukaan 8,7 meur. Uudistuksen edellyttämien muutoskustannusten kattaminen toimintamäärärahalla tarkoittaisi asiakaspalvelukyvyn heikkenemistä jo toiminnan ja asiakasodotusten kannalta tärkeimmässä käynnistymisvaiheessa.

Taloustilanne vaatii panostuksia nyt, elinkeinopolitiikalla vaikutusta käänteeseen

Suurin huolenaihe rahoituskeskustelussa ei kuitenkaan tule siitä, miten organisatoriset kysymykset ratkaistaan, vaan siitä toiminnan vaikuttavuudelle ja kansantaloudelle aiheutuvista seurauksista. Lähivuosien kasvulle ennakoidaan jatkoa, mutta ennusteet ovat valitettavan epävarmoja. Ensi vuoden talouskehitys on siis epävarmaa, mutta yritysten onnistumiseen kansainvälistymispyrkimyksissään voidaan vaikuttaa oikeanlaisilla kannustimilla ja palvelutarjonnalla.

Myös yrityskentällä tilanne on otollinen. Vientiyritysten määrä on kasvussa. PK-yritysten osuus Suomen kokonaisviennin arvosta on edelleen alhainen vertailumaihin nähden, mutta kasvussa. Suomen kansantalouden näkökulmasta, sekä lyhyellä aikavälillä että pitkän tähtäimen kestävyyden kannalta tarvitsemme välttämättä lisää vientiä, lisää kasvavia ja kansainvälistyviä yrityksiä.

Kasvun yhdeksi pullonkaulaksi yrityksille on muodostumassa myös osaavan työvoiman saatavuus. Tarve koskee erityisosaajia, erityisesti tietotekniikan erityisosaajia. Aktiivinen rooli ulkomaisen työvoiman houkuttelemiseksi yritysten tarpeisiin pohjautuen, competence-in toiminta, sopisi Business Finlandille ja sen kv. verkostolle. Tarvitaan kahdensuuntaista tiedonvälitystä sekä osaamistarpeista että osaamisen saatavuudesta maailmalta. Työn toteuttamiseksi tulisi luoda toimintamalli ja kanavat vertailumaiden parhaat käytännöt huomioiden.

Lisäpanostuksia kansainvälistymispalveluihin tarvitaan siis juuri nyt, että apu, neuvot ja verkostot saadaan tehokkaasti uusille ja kasvuhakuisille vientiyrityksille ja siten nopeita tuloksia vientitulojen ja työllisyyden kasvun muodossa.

Simo Karetie 23.10.2017

Pitkän tähtäimen toimintaedellytykset kuntoon

Kansantalouden kannalta on erittäin perusteltua lisätä yritysten kansainvälistymis- ja innovaatiopanostuksia, mitä julkisen palvelutarjooman tulee tukea riskinjakajana ja rahoituksen osalähteenä. Perusrahoituksen riittävä taso ja ennakoitavuus on keskeinen edellytys toiminnan pitkäjänteiselle suunnittelulle, kehittämiselle ja katkeamattomalle toteutukselle. Viime vuosina Finpron rahoitus on perustunut määräaikaisiin rahoituspäätöksiin kasvuohjelmien muodossa. Nämä ovat nyt katkolla.

Talouden pitkän ajan kasvun kannalta valtion t&k-määrärahojen riittävyys on keskeistä. Yrityksille suunnatun, avustusmuotoisen tki-rahoituksen taso tulee palauttaa nostamalla rahoitusta noin 200 milj. eurolla vuoteen 2016 verrattuna. Lisäys tulee kohdentaa yritysvetoisiin innovaatiokumppanuuksiin. Yrityksille suunnatun, avustusmuotoisen tki-rahoituksen taso tulee palauttaa nostamalla rahoitusta noin 200 milj. eurolla vuoteen 2016 verrattuna.

Rahoitukseen liittyvät epävarmuudet uhkaavat uudistuksen tuloksellisuutta

Business Finland uudistuksen onnistumisessa keskeistä on, miten muutos heijastuu kansainvälistymispalveluiden käytännön toimivuuteen. Olennaista on, miten muutos näkyy palveluiden kehittymisenä sekä parempana saavutettavuutena ja asiakaspalvelukokemuksena. Asiakkaat odottavat kokonaisvaltaista palvelua koko kansainvälistymispolun tarpeisiin, aktiivista asiakkuuden hoitoa, säännöllistä yhteydenpitoa ja pysyvää yhteyshenkilöä sekä tämän koordinoimaa laajaa asiantuntijaverkostoa. Laajasti hyödynnettävät digipalvelut ovat tärkeitä, mutta ne eivät korvaa vahvaa asiakaspalvelua ja vertailukelpoista ulkomaanverkostoa.

Team Finland uudistusten käynnistyessä syksyllä 2016 EK vetosi, että tehtäisiin nopeita päätöksiä ulkomaanverkoston vahvistamiseen ja nostettaisiin vienninedistämisen määrärahat verrokkimaiden tasolle. Viennin, investointien, osaamisen ja matkailun edistäminen tukee kansantaloutta ja työllisyyttä ja siksi siihen on perusteltua satsata.

Uudistuneen Business Finlandin tulisi aloittaa toimintansa vuoden 2018 alusta. Toiminnan käynnistyessä on asiakkaalle tärkeintä, että siirtymävaihe jää lyhyeksi ja pitkän tähtäimen kehitystavoitteiden saavuttamiselle on riittävät edellytykset.